

## Bölüm 11

# DIŞ HEKİMLİĞİ PRATİĞİNDE NÖROPATİK OROFASİYAL AĞRI

Katibe Tuğçe TEMUR<sup>1</sup>

### GİRİŞ

Orofasiyal ağrı, boynun üstünde, kulakların önünde, orbitomeatal çizginin altında ve ağız boşluğunda meydana gelir (1). Orofasiyal bölgede en sık görülen semptomun diş ağrısı ve sonrasında temporomandibular eklem (TME) ağrısı olduğu bildirilir (2). Orofasiyal ağrı prevalansının %13–26 civarında olduğu tahmin edilmektedir (3,4).

Orofasiyal ağrı derideki patolojiden, sinüslerden, temporomandibular eklem-den, kulaklardan, damarlardan, parotis, submandibuler ve sublingual tükürük bezlerinin akut şişmesinden, tükürük kanalının iltihaplanması veya tıkanmasından kaynaklanabilir. Baş boyun bölgesindeki ağrıların odontojenik ağrıları taklit etmesi yaygındır. Örneğin, orofasiyal bölgede, aftöz ülser, diş etlerinin herpetik enfeksiyonu ve oral mukoza ağrıları gibi nondental yapılardan kaynaklanan ağrılar dişe yansiyabilir. Bu nedenle, orofasiyal ağrı, diş hekimi için tanısal bir ikilem oluşturabilir (5,6).

Bazı durumlarda ise orofasiyal ağrının kaynağı vücudun başka bir yerinde bulunur ancak hasta ağrıyı bu bölgede gösterebilir. Bu ağrıya “heterotopik ağrı” denir. Muhtemel bir heterotopik ağrı kaynağı, kalp kaynaklı ağrıdır (7,8). Kaynağı başka bir yerde olan orofasiyal ağrılarda diş hekimleri gereksiz diş tedavisi yapabilir. Literatürde yanlış teşhis nedeni ile gereksiz diş çekimi veya temporomandibuler bozukluklarının tedavileri yapılan klinik vakalar yayınlanmıştır (9,10). Diğer yandan bu tür vakalarda, enfarktüs veya anjin teşhisinde gecikme ve gerekli tedaviye başlamada gecikmeye neden olunabilir (7).

Fasiyal ağrı, pulpitis, periapikal periodontitis, dentin hassasiyeti gibi diş kökenli veya primer herpetik gingivostomatit, akut nekrotizan ülseratif ve desquamatif gingivitis gibi diş eti kökenli olduğunda genel dişhekimliği pratiği kapsamında yönetilir (5).

<sup>1</sup> Dr Öğretim Üyesi, Sütçü İmam Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı, Kahramanmaraş. tugcetemur@ksu.edu.tr

## **KAYNAKÇA**

1. Macfarlane TV, Blinkhorn AS, Davies RM, Kinsey J, Worthington HV. Oro-facial pain in the community: prevalence and associated impact. *Community Dent Oral Epidemiol* 2002;30:52–60.
2. Oberoi SS, Hiremath SS, Yashoda R, et al. Prevalence of various orofacial pain symptoms and their overall impact on quality of life in a Tertiary Care Hospital in India. *J Maxillofac Oral Surg* 2014;13:533–8.
3. Locker D, Grushka M. Prevalence of oral and facial pain and discomfort: preliminary results of a mail survey. *Community Dent Oral Epidemiol*. 1987;15:169–72.
4. Lipton JA, Ship JA, Larach-Robinson D. Estimated prevalence and distribution of reported orofacial pain in the United States. *J Am Dent Assoc*. 1993; 124:115–121.
5. Ravikumar KK, Ramakrishnan K. Pain in the face: An overview of pain of nonodontogenic origin. *Int J Soc Rehabil* 2018;3:1–5.
6. Lahey ET. Evaluation of acute orofacial pain and swelling. In: Gorell AH, Mulley AG, eds. *Primary Care Medicine: Office Evaluation and Management of the Adult Patient*. 7th ed. New York, NY: Wolters Kluwer, Lippincott Williams & Wilkins Health; 2014:1420–35.
7. Kreiner M, Okeson J. Toothache of cardiac origin. *J Orofac Pain*. 1999;13:201–7.
8. Saez Yuguero MR, Bermejo Fenoll A, Calvo Guirado JL, Alvarez Martínez E. Jaw pain of cardiac origin. *Av Odontoestomatol*. 2003;5:219–23.
9. Franco AC, Siqueira JT, Mansur AJ. Bilateral facial pain from cardiac origin. A case report. *Br Dent J*. 2005;198:679–80.
10. Franco AC, Siqueira JT, Mansur AJ. Facial pain of cardiac origin: a case report. *Sao Paulo Med J*. 2006;124:163–4.
11. Gilkey SJ, Plaza Villegas F. Evaluation and management of orofacial pain. *JAAPA*. 2017;30:16–22.
12. Liang H. Imaging in Orofacial Pain. *Dent Clin N Am*. 2018;62:533–51.
13. Zakrzewska JM (2009). Classification and diagnosis of orofacial pain Orofacial Pain. Zakrzewska, J. M. (Ed.). Orofacial pain in 43–52 USA, Oxford University Press.
14. Larsen A, Piepgras D, Chyatte D, Rizzolo D. Trigeminal neuralgia: diagnosis and medical and surgical management. *JAAPA*. 2011;24:20–25.
15. Benoliel R, Zadik Y, Eliav E, Sharav Y. Peripheral painful traumatic trigeminal neuropathy: clinical features in 91 cases and proposal of novel diagnostic criteria. *J Orofac Pain*. 2012;26:49–58.
16. Hall GC, Carroll D, Parry D, McQuay HJ. Epidemiology and treatment of neuropathic pain: the UK primary care perspective. *Pain*. 2006; 122:156–162.
17. Maarbjerg S, Stefano GD, Bendtsen L, Cruccu G. Trigeminal neuralgia – diagnosis and treatment 2017;37: 648–657.
18. Kaur A, Dhillon N, Singh S, et al. Orofacial pain: an update on differential diagnosis. *J Med Res*. 2017;3:93–8.
19. Tait R, Ferguson M, Herndon CM. Chronic Orofacial Pain: Burning Mouth Syndrome and Other Neuropathic Disorders *J Pain Manag Med*. 2017; 3: 120.
20. Singh PM, Kaur M, Trikha A. An uncommonly common: glossopharyngeal neuralgia. *Ann Indian Acad Neurol*. 2013;16(1):1–8. Marks PV, Purchas SH. Life-threatening glossopharyngeal neuralgia. *Aust N Z J Surg*. 1992;62:660–61.
21. Katusic S, Williams DB, Beard CM, Bergstralh E, Kurland LT. Incidence and clinical features of glossopharyngeal neuralgia, Rochester, Minnesota, 1945–1984. *Neuroepidemiology*. 1991; 10:266–75.
22. Ragozzino MW, Melton LJ, Kurland LT et al. Population-based study of herpes zoster and its sequelae. *Medicine (Baltimore)*. 1982;61:310–316.
23. Drolet M, Brisson M, Schmader KE, Levin MJ, Jhonson R, et al. The impact of herpes zoster and postherpetic neuralgia on health-related quality of life: a prospective study. *CMAJ*. 2010;182:1731–36.

24. Hupp WS, Firriolo FJ. Cranial neuralgias. *Dent Clin North Am.* 2013; 57:481–495. *J Am Dent Assoc* 1996; 127:221–29.
25. O'Connor AB, Dworkin RH. Treatment of neuro-pathic pain: An overview of recent guidelines. *Am J Med.* 2009;122:22–32.
26. Zuniga JR, Renton T. J. Managing post-traumatic trigeminal neuropathic pain: is surgery enough? *Neurol Neuromed* 2016;1:10–14.
27. Tammiala-Salonen T, Hiidenkari T, Parvinen T. Burning mouth in a finnish adult population. *Community Dent Oral Epidemiol.* 1993; 21:67–71.
28. Ducasse D, Courtet P, Olie E. Burning mouth syndrome: current clinical, physiopathologic, and therapeutic data. *Reg Anesth Pain Med.* 2013; 38:380–390.
29. Woda A, Dao T, Gremau-Richard C. Steroid dysregulation and stomatodynia (burning mouth syndrome). *J Orofac Pain.* 2009; 23:202–21.
30. Slebioda Z, Szponar E. Burning mouth syndrome: a common dental problem in perimenopausal women. *Prz Menopauzalny.* 2014;13:198–202
31. Patel SB, Boros AL, Kumar SK. Atypical odontalgia—an update. *J Calif Dent Assoc.* 2012;40:739–747.
32. Lilly JP, Law AS. Atypical odontalgia misdiagnosed as odontogenic pain: a case report and discussion of treatment. *J Endod.* 1997;23:337–39.
33. Graff-Radford SB, Solberg WK. Atypical odontalgia. *J Craniomandib Disord* 1992;6:260–5.
34. Marbach JJ. Orofacial phantom pain: theory and phenomenology. *J Am Dent Assoc.* 1996;127:221–29.
35. Lamey PJ. Burning mouth syndrome. *Dermatol Clin.* 1996;14:339–54.
36. Renton T. Post-endodontic neuropathy of the trigeminal nerve. A literature review and recommendations. *Endodontic Practice* March 2016 <http://www.endodonticpractice.co.uk/>.
37. Pogrel MA. Damage to the inferior alveolar nerve as the result of root canal therapy. *J Am Dent Assoc* 2007;138:65–9.
38. Renton T, Yilmaz Z. Profiling of patients presenting with posttraumatic neuropathy of the trigeminal nerve. *J Orofac Pain.* 2011; 25: 333–44.
39. Zakrzewska JM. Orofacial pain. *Br J Pain.* 2011;5:1.
- J. Worthington HV. Oro-facial pain in the community: prevalence and associated impact. *Community Dent Oral Epidemiol.* 2002;30:52–60.
- Johnson JL, Amzat R, Martin N. Herpes zoster ophthalmicus. *Prim Care.* 2015;42:285–303.